

A SZÓFAJOK ÖSSZEFOGLALÁSA 1.

Műveltségi terület: Magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: magyar nyelv

A tanulási-tanítási egység témája: Nyelvi szintek: A szófajok

Az óra címe, témája: A szófajok összefoglalása 1.

Az óra cél- és feladatrendszerre és fő didaktikai feladatai: összefoglalás, ismételés, rendszerezés, gyakorlás; a tanulók ismerjék a szófaji kategóriákba való besorolás kritériumait, képesek legyenek átlátni a szófaji csoportokat és azok jellemzőit, képesek legyenek a szófajokat felismerni, azonosítani, csoportosítani; szerepet kap az együttműködés, a kreativitás és a szövegalkotás fejlesztése

Tantárgyi kapcsolatok: tánc és dráma (improvizációs készség, jelenetkészítés)

Eszközök: interaktív tábla, fénymásolatok, szinonimaszótár

Osztály: 9. osztály

A pedagógus neve: Nagy-Varga Zsolt

A pedagógus szakjai: magyar–történelem–nyelv- és beszédfejlesztés

Felhasznált irodalom, források: Keszler Borbála szerk. 2000. *Magyar grammatika*,
Kerettanterv 2014. (http://kerettanterv.ofi.hu/03_melleklet_9-12/index_4_gimn.html)

Idő	A tanóra menete: a pedagógus tevékenysége, instrukciói, a tanulók tevékenysége	Didaktikai feladat, fejlesztési cél	Munkaformák, módszerek	Eszközök	Tanulói és tanári munka vizuális megjelenítése
0–2 (2 perc)	Órakezdés, jelentés, adminisztráció. Az óra címe, témája: <i>A szófajok összefoglalása</i> (1. óra)				
2–4 (2 perc)	Csoportalakítás			interaktív tábla (1. dia)	
4–10 (6 perc)	1. A szófaji kategóriákba sorolás ismételése FELADAT: A csoportok minden tagja leírja a füzetébe a táblázatot, megbeszéljük,	rendszerezés, ismételés	csoportos munka, táblánál végzett egyéni munka,	interaktív tábla (2. dia),	D – D

	melyik (kivetített) jellemző hová kerül. ELLENŐRZÉS: Egy-egy tanuló kihívása a táblához, és a felsorolt jellemzők egyikét a megfelelő helyre húzza. Tanulótársai ellenőrzik, szükség esetén javítják. ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, ahány jellemzőt jó helyre írt. FÜZET: A táblázat elkészítése a füzetbe.		megbeszélés	füzet	D – D D ┌D T└D └D
10–15 (5 perc)	2. A szófajok ismétlése FELADAT: Az átismételt három szófaj kategóriához minél több tanult szófaj összegyűjtése és leírása 1 perc alatt (a táblázat megfelelő oszlopa alá). ELLENŐRZÉS: A legtöbb szófaj összegyűjtő csoport tagjai felolvassák gyűjtésüket, és az egyes szófajokat a megfelelő helyre húzzák az interaktív táblánál. Közben ismétlő kérdések (mi az adott szófaj kérdése, mondj rá példát, milyen alcsoportjait ismered stb.). Tanulótársaik ellenőrzik, javítják. ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, ahány szófajt helyesen gyűjtött össze. FÜZET: A szófajok leírása, kiegészítése az előző táblázat alá (annak megfelelő oszlopához).	rendszerezés, ismétlés	csoportos munka, táblánál végzett egyéni munka, megbeszélés	interaktív tábla (3. dia), füzet	D – D D – D D ┌D T└D └D
15–21 (6 perc)	3. Az alapszófajok ismétlése 1. FELADAT: Egyéni feladatmegoldás. 1. _____ 2. _____ 3. _____ (1. ide írd egy rád jellemző tulajdonságot a	ismétlés, kreativitás fejlesztése	egyéni munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (4. dia), füzet	D ┌D T└D └D

	keresztneved kezdőbetűjével, 2. ide írd le a keresztneved, 3. ide írd egy olyan cselekvést, amit szívesen csinálsz a szabadidőben – ezt is a keresztneved kezdőbetűjével) ELLENŐRZÉS: 1. A válaszok meghallgatása (2 perc) 2. Mely alapszófajokra ismertek rá az 1., a 2. és a 3. oszlopban? Mit tudtok róluk? ÉRTÉKELÉS: Minden csoport, amelyből elhangzott egy jó megoldás, illetve a szófajok legalább három jellemzője, maximum 4 pontot kap. FÜZET: A vonalak alá felírják a szófaj nevét, kérdését, főbb jellemzőit.				
21–27 (6 perc)	4. Az alapszófajok ismétlése 2. FELADAT: Betűvesztő szószerkezetek; az egyes szavak rokon értelmű párját kell megtalálni úgy, hogy a kapott szószerkezet tagjai között csak egy betű különbség legyen. Használható a szinonimaszótár. Példa: zokogó szerző – <i>síró író</i>, 1. tápláló földem (<i>etető tető</i>), 2. zsugori gyalogút (<i>fősvény ösvény</i>), 3. oktondi moszat (<i>balga alga</i>), 4. dühödt évszak (<i>bősz ősz</i>) ELLENŐRZÉS: 1. A válaszok meghallgatása (2 perc) 2. Mely alapszófajokra ismertek rá? Mit tudtok róluk? Milyen fajtái vannak az igeneveknek (<i>síró, etető</i>)? ÉRTÉKELÉS: Minden csoport annyi pontot kap, amennyit helyesen kitalált. FÜZET: Az igenevek csoportjainak felírása példákkal.	ismétlés, szókincsbővítés, kreativitás fejlesztése, szótárhasználat fejlesztése	csoportos munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (5. dia), szinonima- szótár, füzet	D – D D – D ┌D T└D └D

27–37 (10 perc)	5. Az alapszófajok ismétlése 3. FELADAT: Az interaktív tábla osztott képernyőjének köszönhetően minden csoport választhat a két feladat közül, de akár mindkettőt is megoldhatják. a) Válasszatok ki egy tetszőleges (már tanult) szófajt, és egyes szám első személyben írjatok a nevében egy bemutatkozást! Ne nevezzétek meg a szófajt, a többieknek kell ráismerniük! b) Készítsetek egy rövid jelenetet, amelyben csak a kivetített párbeszéd hangozhat el! A feladatokat, hogy megfelelő beszédhelyzet(ek)et találjatok ki hozzá! ELLENŐRZÉS: a) A tanulók által írt bemutatkozás meghallgatása; aki tudja, hogy melyik szófajról van szó, az felírja a füzetébe! b) A párbeszédben szereplő névmások fajtáinak feljegyzése. ÉRTÉKELÉS: Minden csoport pontot kap a beszámolóért (bemutatóért), valamint a helyesen kitalált szófaj, illetve a jól leírt névmási csoportért is pont jár. FÜZET: A névmási csoportok feljegyzése.	ismétlés, szókincsbővítés, kreativitás és improvizációs képesség fejlesztése	a feladatválasztástól függően: egyéni, páros vagy csoportos munka, majd tanulói beszámoló (bemutató), megbeszélés	interaktív tábla (6. és 7. dia) (füzet)	D D – D D – D D – D D / \ D D D ┌D T└D LD
37–43 (6 perc)	6. A viszonyszók ismétlése FELADAT: Keresztrejtvény megoldása. ELLENŐRZÉS: Egy-egy tanuló kihívása, megmondja a megoldást, és megmutatja az interaktív táblán is. Ellenőrző kérdések: Mely szófaji csoport tagjai szerepelnek többségben? (viszonyszók) Húzzátok alá színessel a viszonyszók csoportjába tartozó szófajokat!	rendszerezés, ismétlés	csoportos munka, majd megbeszélés	interaktív tábla (8. dia), fénymásolat	D – D D – D ┌D T└D LD

	ÉRTÉKELÉS: Minden jó megoldás és a fő oszlop megfejtése is 1-1 pontot ér.				
43–45 (2 perc)	Értékelés: A pontok összeadása (a legtöbb pontot elérő csoport minden tagja órai munka kis ötöst kap, a többiek a pontszámtól függően plusz(oka)t), a nyertes csapat kihirdetése. A témazáró dolgozatra való emlékeztetés, a tananyag ismételt kijelölése, a feladattípusok felidézése. A következő órán folytatódik az összefoglalás.	összefoglalás, értékelés	frontális munka, tanári magyarázat	interaktív tábla (9. dia)	T / \ D D D
Az óra értékelése, a gyerekek munkájának a megköszönése, elköszönés.					